

Sygn. akt: I C 1154/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 września 2019 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Piotr Jędrzejewski
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Małgorzata Świst

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 sierpnia 2019 r. w G.

sprawy z powództwa B. L. (1) i J. L.

przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G.

o ustalenie

I. Oddała powództwo.

II. Kosztami procesu obciąża powodów uznając je za uiszczone w całości.

III. Odstępuje od obciążania powodów kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego.

Sygn. akt I C 1154/18

UZASADNIENIE

(Powodowie) B. L. (1) i J. L. wnieśli pozew przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. (pозwanej) o stwierdzenie nieważności umowy pożyczki konsumenckiej nr (...) z dnia 30 kwietnia 2008 r. zawartej przez B. L. (2) a pozwaną, na kwotę 3.500 zł z powodu braku zdolności B. L. (2) od oceny świadomego i swobodnego podjęcia decyzji w wyrażenia zgody z powodu choroby psychicznej.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwana wskazała, że powodowie nie wykazali, że mają interes prawny w wytoczeniu powództwa skoro należność zasądzona nakazem zapłaty wydanym przeciwko B. L. (2), po przelaniu jej na (...) Sp. z o.o., została już w całości spłacona drodze egzekucji komorniczej, która już w 2017 r. została umorzona.

USTALENIE FAKTYCZNE

1. W dniu 30 kwietnia 2008 r. między Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. z siedzibą w G. a B. L. (2) doszło do zawarcia umowy pożyczki konsumenckiej nr (...). W dniu 24 listopada 2009 r. Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku w sprawie sygn. X Nc 13911/09 wydał nakaz zapłaty w którym zasądził od B. L. (2) na podstawie tej umowy kwotę 3.225,07 zł wraz z umownymi odsetkami i kosztami procesu. Powodowie wnieśli skargę o wznowienia postępowania zakończonęgo prawomocnym nakazem. Postępowanie toczyło się przed Sądem Rejonowy Gdańsk-

Północ w Gdańsku pod sygn. akt I 1 Nc 476/17 i zakończyło się prawomocnym odrzuceniem skargi postanowieniem z dnia 17 marca 2017 r.

Dowód : akta X Nc 13911/09 umowa k. 11-12 nakaz k.19, akta I 1 Nc 476/17

postanowienie k. 43-46

2. W Sądzie Okręgowym w Gdańsku z wniosku powoda – B. L. (1) pod sygnaturą XV Ns 355/12 prowadzona była sprawa o ubezwłasnowolnienie B. L. (2), która została umorzona postanowienia z dnia 5 września 2013 r. z uwagi na śmierć B. L. (2), która nastąpiła w dniu 16 czerwca 2013 r.

Dowód : akta XV Ns 355/12 postanowienie k. 128, akt zgonu k. 127

3. W dniu 18 września 2015 r. postanowieniem Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku wydanym w sprawie XIII Ns 1387/15 stwierdzono, że spadek po B. L. (2) nabyli na podstawie ustawy mąż – B. L. (1) i syn – J. L. każdy w 1/2 części spadku.

Dowód : kopia postanowienia k. 20

4. W dniu 14 września 2016 r. postanowieniem Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku nadano tytułowi egzekucyjnemu – nakazowi zapłaty z dnia 24 listopada 2009 r. wydanemu w sprawie X Nc 13911/09 na rzecz (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. przeciwko B. L. (1) i J. L., na których przeszedł obowiązek B. L. (2).

Dowód : postanowienie k. 35

5. Na podstawie tego tytułu skierowano do powodów jako dłużników egzekucję komorniczą przez (...) Sp. z o.o. W dniu 28 czerwca 2017r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Lęborku M. M. zakończył postępowanie egzekucyjne w sprawie. Cała należność dochodzona od powodów została spłacona.

Dowód : kopia postanowienia k. 60, zeznania powodów k. 101-102

6. W postępowaniu XV Ns 355/12 dotyczącym ubezwłasnowolnienie B. L. (2) sporządzono opinię psychiatryczno-psychologiczną na dzień 11 maja 2013 r., w której biegli uznali, że B. L. (2) choruje na chorobę psychiczną – schizofrenię paranoidalną, obecnie w fazie remisji, bez ostrych objawów psychotycznych. Pierwsze objawy choroby pojawiły się już w 1983 r. a już w 2001 r. stwierdza się u niej wyraźny i pogłębiający się defekt w dziedzinie napędu psychoruchowego i uczuciowości, który doprowadził do jej wycofania się z aktywności i niemożności funkcjonowania w życiu codziennym i społecznym.

Dowód : opinia psychiatryczno-psychologiczna z akt XV Ns 355/12 k. 98-

102

OCENA DOWODÓW

7. Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w całości na podstawie w/w dowodów z dokumentów przedłożonych przez strony w toku postępowania, a także na podstawie niekwestionowanych zeznań powodów stron. Dokumenty przedłożone w toku postępowania, uznane zostały za wiarygodne w całości, gdyż w ocenie Sądu nie budziły one zastrzeżeń, co do ich autentyczności i prawdziwości twierdzeń w nich zawartych. Ponadto żadna ze stron nie negowała ich mocy dowodowej. Sąd nie wziął pod uwagę pozostałych dokumentów złożonych przez strony, albowiem nie były one istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

ROZWAŻANIA PRAWNE

8. Powodowie w niniejszym postępowaniu domagali się stwierdzenia nieważności umowy pożyczki konsumenckiej nr (...) z dnia 30 kwietnia 2008 r. zawartej przez B. L. (2) a pozwaną, na podstawie której dłużnikami (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. stali się jej spadkodawcy – B. L. (1) i J. L.. Powodowie podnosili, że umowa zawarta między stronami była nieważna z powodu choroby psychicznej na jaką cierpiała B. N. uznać, że powództwo zgłoszone przez powodów zostało oparte na treści art. 189 k.p.c., który stanowi, iż powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Jak wynika z powyższego, w przypadku powództwa o ustalenie konieczne jest wystąpienie dwóch przesłanek: interesu prawnego powoda w ustaleniu istnienia lub nieistnienia oraz stosunku prawnego lub prawa.

9. Istotną zatem w niniejszej sprawie kwestią, mającą zasadniczy wpływ na treść orzeczenia w zakresie w/w żądania pozwu, była kwestia istnienia po stronie powodów interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. Interes prawny stanowi bowiem merytoryczną przesłankę powództwa o ustalenie, która decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powodów, że wymieniony w powództwie stosunek prawny lub prawo istnieje lub też nie. Stanowi zatem przesłankę dopuszczalności powództwa. Stanowisko, według którego dopuszczalność powództwa o ustalenie zależy od interesu prawnego, istniejącego w chwili wyrokowania, jest w judykaturze utrwalone (por. orzecz. Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 1996 r., III CZP 115/96, OSNC 1997/4/39). Powództwo o ustalenie prawa powinno być skierowane przeciwko podmiotowi prawa, który istnienie tego prawa kwestionuje czy też narusza, albo rości sobie również własne prawa. Musi to być podmiot, z którym powód pozostaje w stosunku prawnym, z którego wywodzi własne prawa. Interes prawny o jakim mowa w art. 189 k.p.c. istnieje zatem jedynie w sytuacji, gdy druga strona kwestionuje uprawnienie lub treść stosunku prawnego jakiego ustalenia domaga się powód.

10. Wskazać też należy na utrwalony w orzecznictwie i doktrynie pogląd, iż interes prawny uzasadniający wniesienie powództwa o ustalenie nie zachodzi wówczas, gdy możliwe jest w istniejącej sytuacji powództwo o świadczenie (por. m.in.: orz. SN z dnia 13 kwietnia 1965r. II CR 266/64, OSPiKA 1066/6-8/166) lub gdy zainteresowany może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw (tak m. in.: wyrok SN z dnia 22 listopada 2002r, IV CKN 1519/00, LEX nr 78333, por. też: wyrok SN z dnia 6 czerwca 1997 r., II CKN 201/97, M. Prawn. 1998/2/3, wyrok SN z dnia 21 stycznia 1998 r., II CKN 572/97, wyrok SN z dnia 29 marca 2001 r., I PKN 333/00, Prok. i Pr. 2002/2/43).

11. W związku z treścią odpowiedzi na pozew, Sąd rozważał czy powodom przysługuje interes prawny w ustaleniu jakiego się domagają.

12. Na wstępie należy wskazać, że Sąd powziął wątpliwość czy pozwany w niniejszej sprawie jest legitymowany biernie do występowania w niniejszym sporze. Powodowi pozwali Spółdzielcza (...) jako stronę umowy z 2008 r., jednak należy zauważyć że w 2014 r. wierzytelność z tej umowy została przeniesiona przez pozwanego na rzecz (...) Sp. z o.o. w S.. Co więcej egzekucje w stosunku do powodów prowadził ten podmiot i to na jego rzecz należności zostały ściągnięte. Wskazywać by to mogło na to, że legitymacje bierna przysługuje temu podmiotowi, jako twierdzącemu że umowa jest ważna.

13. Sąd zgodził się z pozwanym, że powodowie nie wykazali na czym polega ich interes prawny w ustaleniu, że umowa między stronami jest nieważna. Jak wynika z treści pozwu powodowie uważają, że umowa zawarta między B. L. (2) a pozwanym jest nieważna z uwagi na jej chorobę psychiczną i że wyegzekwowane przez następcę prawnego pozwanego (...) Sp. z o.o. środki finansowe są nie świadczeniem nienależnym. Powodowi nie wskazali w jaki sposób ewentualny wyrok ustalający zgodnie z żądaniem pozwu wydany w niniejszym postępowaniu w stosunku do (...), miałby znaczenie dla ich obecnych lub przyszłych praw i stosunków prawnych. Taki wyrok nie stanowiłby podstawy do obalenia tytułu wykonawczego wydanego już na inny podmiot. Sąd zgadza się z twierdzeniem zawartym w odpowiedzi na pozew, że powód w procesie o ustalenie musi wskazać interes prawny w wytoczeniu powództwa konkretnemu pozwanemu, który przynajmniej potencjalnie stwarza zagrożenie dla jego prawnie chronionych interesów, a sam skutek jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego zapewni powodowi ochronę jego praw przez definitywne zakończenie istniejącego między stronami sporu. Zdaniem Sądu wobec przeniesienia wierzytelności na inny podmiot wyrok wydany między powodami a pozwanym nie skutkowałby w stosunku do aktualnego na wierzyciela, tj. (...) Sp. z o.o.

14. W ocenie Sądu powodowie mają dalej idące roszczenie o świadczenie. Skoro należność z tej umowy została spełniona przez powodów w drodze egzekucji komorniczej na rzecz (...) Spółka z o.o., a powodowie uważają, że podstawa tej egzekucji była niezasadna, to mają roszczenie o zwrot tej kwoty jaką zapłacili bezpośrednio od tego podmiotu i w tym postępowaniu mogą podnosić argumenty związane z nieważnością umowy z jakiej to roszczenie wynikało.

15. Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż w niniejszej sprawie, nie występuje po stronie powodów interes prawny w ustaleniu jakiego domagają się w pozwie, gdyż na innej drodze mogą osiągnąć ochronę swoich praw, a z uwagi na to, że nie zachodzi pierwsza z przesłanek merytorycznych powództwa o ustalenie, tj. interes prawny, warunkująca jego dopuszczalność, Sąd nie zajmował się badaniem drugiej dalej idącej z przesłanek, a decydującej o kwestii zasadności powództwa czyli istnieniem czy też nie stosunku prawnego.

Sąd na mocy art. 189 k.p.c. oddalił powództwo jak w pkt I wyroku.

16. Na marginesie należy wskazać, że wykazanie nieważności umowy z 30 kwietnia 2008 r. wymagałoby wykazania, że w dniu w którym zawierano tą umowę B. L. (2) z powodu choroby psychicznej znajdowała się w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Na okoliczność powodowie zaoferowali jedynie opinię dotyczącą jej stanu zdrowia psychicznego w 2013 r., a więc 5 lat po zawarciu umowy, która nie odpowiada na pytanie czy w kwietniu 2008 r. stan B. L. (2) wyłączał świadome podjęcie decyzji o zawarciu pożyczki. Wobec jej śmierci wykazanie tej okoliczności wydaje się być mocno utrudnione o ile nie niemożliwe.

17. O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 102 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Powodowie przegrali niniejsze postępowanie w całości, a zatem Sąd w pkt II wyroku obciążył ich kosztami procesu uznając je za uiszczone w całości. Jednocześnie uznając, iż zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek w którym powodowi mogli uważać, że mają podstawy do wystąpienia z niniejszym roszczeniem, które jest zasadne w niniejszej sprawie odstąpił od obciążania ich kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego.